

Der cod. Paris. suppl. Graec. 636.

Anecdota medica Graeca.

I. Inhaltsangabe.

In der Revue des études grecques, vol. III (1890) p. 146 macht der um die Erforschung der altmedizinischen Schätze der Pariser Nationalbibliothek und um die Medicin der Alten überhaupt hochverdiente Dr. G.-A. Costomiris über den cod. Par. suppl. Graec. 636 folgende Angabe:

‘Suppl. grec 636 fol. 21 à 82 suit le traité anonyme de médecine, ch. 13 à 59 inclusivement. Il est intitulé: Διάγνωσις περὶ τῶν ἕξεων (sic) καὶ χρο- νίων νοσημάτων. Inc. Φρενίτιδος αἰτία. Κεφ. ιγ’. Ἐρασίστρατος μὲν ἔξακολουθῶν τῶν ἑαυτοῦ δογμάτων φησὶ γίνεσθαι τὴν φρενίτιν κατὰ τι πάθος τῶν κατὰ τὸν μῆνιγκα ἐνεργειῶν’.

Diese Angabe, welche den Leser zu dem zuversichtlichen Glauben bringen konnte, dass in der genannten Handschrift manches bisher Unedirte zu finden sein möchte, veranlasste mich, die Uebersendung dieses codex zum Zweck eingehenderer Studien zu erbitten. Nach Beseitigung einiger Schwierigkeiten, die zu schildern hier nicht der Ort ist, gelang es mir Dank der ausserordentlichen Liebenswürdigkeit des Herrn Delisle, in einer durch jene missgünstigen Umstände leider erheblich verkürzten Frist einen Einblick in den Inhalt des codex zu thun. Dabei zeigte sich denn, dass die von Henri Omont in seinem ‘Inventaire sommaire des manuscrits du supplément grec’, Paris MDCCCLXXXIII pag. 70 mitgetheilte Inhaltsangabe, die für bibliothekarische Zwecke allen-

falls genügen dürfte; für den Gelehrten absolut unzureichend ist. Die mehrerwähnte Handschrift ist nämlich nicht ein corpus dreier Einzelabhandlungen (Galeni de paratu facilibus medicamentis (3); — Excerpta medica (119); — Esdrae prophetae de diebus criticis (134)), sondern ein Sammelband medicinischer, naturwissenschaftlicher und theologischer Stücke, deren von einander unabhängige Quellen festzustellen, wenn anders das bei unserer unvollkommenen Kenntniss der sonstigen gleichartigen Pariser Bücherschätze überhaupt jetzt möglich ist, Aufgabe des Einzelforschers sein muss. Je mehr von diesen collectanea medica bekannt wird — ich habe dabei besonders Herrn Dr. Costomiris und den durch seine Bibliothekskenntnisse am meisten dazu berufenen Herrn Ch.-Emile Ruelle im Auge — desto klarer wird der Zusammenhang dem sich hiermit Beschäftigenden werden. Für jetzt genüge es zu wissen, dass der Par. suppl. Graec. 636 von einem neugriechischen, des Inhalts unkundigen Schreiber des 17. Jahrhunderts aus einem ähnlichen Sammelbande theils ausgeschrieben, theils um neues Material, insbesondere mittelalterliche 'Gelehrsamkeit' vermehrt und später durch verschiedene berufene und unberufene Hände bereichert oder verunziert worden ist. Der Inhalt ist folgender:

- pag. 1—21: Ἱατρικὰ εὐπόριστα γαληνοῦ mit Prolog.
 pag. 21—82: Διάγνωσις περὶ τῶν ἔξεων καὶ χρονίων νοσημάτων.
 pag. 82—83: Ueber verschiedene Krankheiten, aber ohne die vorher angewandte Dreitheilung in αἰτία, σημεῖα und θεραπεία.
 pag. 83—84 v: Verschiedene Recepte.
 pag. 84 v—86 v: Krankheitsbeschreibungen.
 pag. 86 v—87: Verschiedene Recepte.
 pag. 87—88 v: Krankheitsbeschreibungen.
 pag. 88 v: περὶ κεραυνῶν.
 pag. 88 v—89: Verschiedene Recepte.
 pag. 89—91 v: περὶ θηριακῆς καὶ λοιπῶν ἄλλων.
 pag. 91 v—92: ἀρτίσκος θηριακος καὶ σκιλλητικός.
 pag. 92—94 v: Verschiedene Recepte.
 pag. 94 v: Krankheitsbeschreibungen¹.
 pag. 95—95 v: Verschiedene Recepte.

¹ Vgl. hierzu Rev. d. ét. grecq. vol. III (1890) p. 147.

- pag. 95 v: περι τῶν φυσικῶν δυνάμεων.
- pag. 96—97: Verschiedene Recepte.
- pag. 97—97 v: περι κλυστήρος.
- pag. 97 v: τὰ λεπτόνοντα τὰς τροφάς.
- pag. 98—99 v: Ueber Mineralien (περὶ χαλκάνθου, χαλκίτιδος, βώλου, ἀσφάλτου, γύψου).
- pag. 99 v—102 v: Verschiedene Recepte.
- pag. 102 v—105 v: Maximus Planudes¹ (Κανὼν μαζίμου τοῦ πλανοῦδ περι διαγνώσεως οὔρου τοῦ ἀρώστου καὶ παντὸς νοσήματος· καὶ πρῶτον ἔχει
^{ος}
 προσόμοια· ἦχ' ἄ· τῶν οὐρανίων).
- pag. 105 v: Ein titellooses Excerpt, handelnd περι αἱμάτων.
- pag. 106: Verschiedene Recepte.
- pag. 106 v—116: Verschiedene neugriechische Recepte.
- pag. 116 v—117 v: Anatomische Tafeln des Menschen mit griechischer Bezeichnung der Glieder.
- fol. 118: leer.
- pag. 119—124 v: Neugriechische Krankheitsbeschreibungen.
- pag. 125—126: Theologische Tractate.
- pag. 126 v—127 v: Neugriechische medicinische Bemerkungen (in denen Hippokrates erwähnt wird).
- pag. 127 v—128 v: leer.
- pag. 129—132: Verschiedene Recepte.
- pag. 132 v: fragmentum sacrum.
- pag. 133: Verschiedene Recepte.
- pag. 133 v: leer.
- pag. 134: περι του πότε δια² φλεβοτομεῖν εἰς τὰς ἡμέρας τῆς σελήνης.
- pag. 134—134 v: διέγνωσις περι ἀρώστων ἰς ταῖς ἡμέραις τοῦ μηνός: —
- pag. 135³—140: sacra, worunter Esdrae prophetae opusculum de diebus criticis.
- pag. 140 v—141: Medicinisches.

¹ Dieser eigenthümliche Bestandtheil des codex ist von dem Verfasser des Bibliothekskatalogs merkwürdiger Weise ganz übersehen worden.

² D. i. δει.

³ Nicht 134, wie im index des Par. zu Anfang angegeben ist.

- pag. 141 v: leer.
 pag. 142—143: Krikelkrakel (Buchstaben, Schnörkel, Arabesken usw.).

II. Collation von fol. 102 v—105 v zu dem Kanon des
 Maximus Planudes.

(Physici et medici Graeci minores, ed. Iulius Ludovicus Ideler,
 Berol. 1842, vol. II, pag. 318—322.)

Was ohne Weiteres anzunehmen ist, nämlich dass die im Jahre 1842 erschienene Edition des Kanons des Maximus Planudes für heutige Ansprüche nicht mehr ausreicht, das bestätigt sich durch Vergleichung der hierauf bezüglichen Seiten unseres codex. Deshalb wird es sich lohnen, bei dieser Gelegenheit die Abweichungen des einzigen Supplementcodex der Pariser Nationalbibliothek, welcher nach Ausweis des Omontschen Katalogs die Schrift 'de urinis' enthält¹, dem gedruckten Texte gegenüberzustellen. titulus in Par. exstat hic:

ρς· Κανὼν μαξίμου τοῦ πλανοῦδ περι διαγνώσεως οὔρου τοῦ
 ἀρώστου

καὶ παντὸς νοσήματος· καὶ πρῶτον ἔχει προσόμοια· ἤχ ᾠ·
 τῶν οὐρανίων:

1. ἀσθενέων] ἀσθενῶν P fol. 102 v || τρὶς καὶ δέκα] τρισκαίδεκα || τοῦτο] τούτω || β' om. P || πυρῶδες] πυρόνδε || ἕκτον corr. ἕκτον.
2. τοῦτον] τοῦτο || τὸ δὲ] καὶ τὸ || τεθολουμένον] τεθολωμένον P fol. 103 || ἐστι] ἔστιν || γὰρ] γάρος.
3. πέφυκε] πέφυκεν || δέ ἐστι] γὰρ ἦν || τρὶς καὶ δέκατον] τρισκαίδεκατον || πονήσας] ποιήσας || τουτωνι] τούτων

οὔν || post διάγνωσιν addita sunt in Par. ἤχ β' ω' ᾠ· ἐν

ε
 βυθῷ κατέστρωσ.

4. ἱατρεβέσθω] ἱατρευέσθω || δὲ] δ' ὁ || κλυστήριον inter et δραστικὰ quae posita est virgula deleatur || θρυμβόξυλα] θρυμπόξυλα || τούτων] τοῦτον || χαμεμηλέλαιον leg. χαμαιμηλέλαιον.

¹ p. 123 B.

5. τοῦτο] δ || σύντωμον] σύντομον.
6. Ζουλόπιον] Ζουλάπιον || κεκτημένον leg. κεκλημένον || σάνδαλον] σάνδαλα || δὲ] τε || καλὸν] βαλῶν.
7. Μετὰ ταῦτα δ'] Μετ' αὐτὰ δὲ || πάτον] πάτον τὸ οὖρον || φίλτατε, ὑελίου κείμενον om. P || ταχυτάτη] ταχυτήτι ||
^ε
 post ἐπιλάμψασαν P add.: ὠδῆ· γ'· ἐν πέτραμ τῆς πίστεως στερεώσας.
8. Ξανθῆς] Ξανθὸν || ὠδῆ usque ad πίστεως om. P || καθεθερμάνθη] καθεθερμάνθη || δὲ] δὲ τοῦτο || ἀλήθεια] ἀληθείας.
9. ὑελίου] ὑελίου καὶ.
10. κρατηθήσεις] κρατηθείσης P fol. 103 v.
11. ἄσπρον] ἄσπρου || τῷ ὕπαρ λειώσας,] τὸ ἦπαρ· λειώσας || ἀγκουρίων] ἀγγουρίων || τοῦτον] τοῦτο.
12. ξυμήλων] μετ' ὄξυμήλων || ψυχρᾶ] ψυχρὰ || κλυστήριον] κλυστήρια || καὶ] τε καὶ || δρόσατον] δροσάτον || τοῦτον] τοῦτο ||
^δ
 τοῦτο || post κάλλιον P. add. w'· δ· ἐλήλυθας ἐκ παρθένου·
13. εἶ] τὸ || ἐνέσχησεν] εἶ ἔσχηκεν || ἡσθένησεν] ἡσθένησε.
14. γλυκύτερος] γλυκύτερα || μὴ ὄλωσ] μὴ δόλωσ || ἔχοντι] ἔχοντα.
15. ἐντεῦθεν] ἐνταῦθα ὁ πάσχων || χρηστότητος] χρηστότι || οὔτος] ὄλος fort. ὄλωσ || ἐντεῦθεν] ἐκείθεν.
16. Κατάπειρον] Κατάπυρον leg. Κατάπυρρόν || ἀναμιχθέντος] ἀναμιχθέντων || δὲ] τε.
17. Σκοτίζουσιν] Σκοτίζουσι P fol. 104 || παράφορα] παράφρενα leg. παράφρονα || ἀγρίως] ἄγριον || ῥίνας] φρένας.
18. παρεφθαρμένον] παρεφθαρμένος || τελών] τέλεον || βλοσυρούς] βλοσυράς leg. aut βλοσυρούς aut βλοσυράς neque enim utrum rectius sit hoc loco diiudicari potest || post δείδ
^δ
 κυσιν P add. w'· ε'· Ὁ φωτισμὸς τῶν ἐν σκότει.
19. ποτήριον] ποτηρίου || τὸν τετραγκουρόζωμον] τῶν τετραγούρων Ζωμὸν || Ζωμῷ] Ζωμὸν || κολοκύντης] κολοκύνθης || ῥοδοστάμασιν] ῥοδοστάματος leg. ῥοδοστάματος.
20. μανδήλια] μανδύλια || ταῦτα ἄλασσον καὶ συσφίγκων ὀλίγον] καὶ συσφίγγων ὀλίγον ταῦτα ἄλλασσε || οὔτω] καὶ.
21. ἐκάστην ἡμέραν] ἐκάστης ἡμέρας || ὄξυφοινίκων] ὄξυφοινίκων || πόσιν] πόσει || κνίκον] κνήκον i. e. κνήκον.
22. ῥοδόσταγμαν] ῥοδοστάματι leg. ῥοδοστάματι || ἰντίβιον] ἰντίβια ||
^δ
 post ἰαθήσεται P add. w'· ε'· ἐν ἀβύσσῳ πταισμάτων:

23. προγέγωνεν] προγέγονεν.
24. ἀνεγένετο] ἂν ἐγένετο || τρίτοσον] τρίτωσον P fol. 104v ||
 ὑελία] ὑελία || ἰδαίαν] ἰδέαν.
25. κρινόμενον] κρινόμενα.
26. χαμέμηλα] χαμαίμηλα || κριθαλείρω] leg. κριθαλεύρω ||
 τῷ] ἐν.
27. ἰατρείας] ἰατρίαν i. e. ἰατρείαν || δύψης] δύοις || post ἴασιν
^δ
 add. P ω'· ζ. ἀντίθεον πρόσταγμα·
28. κάτω μάνθανε] καταμάνθανε ut 5, simplex verbum occurrit
 3; 43 || τῷ ὑελίῳ αὐτῷ] τὸ ὑελίον αὐτοῦ || τουτον] τοῦτο ||
 θεοῦ] κῦ' i. e. κυρίου.
29. ἤνεσχῆντισεν] ἤνεσχύντησε || χολή γὰρ] χολὴν δὲ || ἀνέ-
 μιξεν] ἀνέμιξε.
30. ἄλλο] ἄλλον || λιπηναροκήχωρος] λουμ πιναροκίχωρα ||
 δι' αὐτῶν δὲ] καὶ ἀδιάντων.
31. ἐκ πρώτου γε] ἐκπρότεγε || ἀγριαγκουρέας] ἀ γριαγγουρέας ||
 αὐτῷ] αὐτὸ || κατάπλασσε] κατάπλαττε, cf. 37 || secuntur
^δ
 in Par. haec: ω ἦ. τὸν ἐν καμίνῳ τοῦ πυρὸς.
32. τῷ] τὸ P fol. 105 || δ'] δὲ || ἐννατόν ἐστιν] ἐννατον ||
 ἐπάνω] ἐπάνω ἴδης leg. ἴδης.
33. αὐτῷ] αὐτοῦ || ἠτώνησε] ἠτόνησε || ὑδροπηκίαν] ὑδρο-
 πικίαν.
34. ἐνθείς] τιθείς || τὸ] καὶ || τὸν] καὶ || ἐλαίῳ] ἐλαίοις || πη-
 γάνων] πηγάνων.
35. Χυλοζυγκίβερ] Ξυλοζιγγίβερ || γάλαγκαν] γαλαγκὰ, cf. 40;
 42 || καρυόφαλον] καρεόφυλον leg. καρυόφυλλον || κυμηνο-
 καρναβάδιν] κυμίνω καρναβάδιν || καὶ om. P || γλικανίσω]
 γλυκανήσω || πυρίθῳ] πυρέθρω || σπέρματα] σπέρματι ||
 μοσχοκαρύδων] μοσχοκαρίδου.
36. Ψυβιστικὸν δὲ] Λυβιστικόν τε || κύπερον] κύπειρον, cf. 40 ||
 κοικνήσας] κοσκινίσας || τρεῖς λύτρας] τρεῖς λίτρας || ἐπί-
 βαλον] ἐπίβαλε || κύλικας δὲ] κίλυκας τε || σὺν ἅμα]συν
 ἅμα accentu gravi supra συν deleteo, leg. σύναμα.
37. Κύτρα] Χύτρα leg. Χύτρα || ἔψει] ἐφέψει || κατάπλασσε]
 κατάπλαττε, cf. 31 || πρωΐας] πρωΐ leg. πρωΐ || καὶ] τε καὶ.
38. μετὰ ὕδατος] μὴ ὕδατι || καὶ τῇ πόσει πινέτω] ἀγνὸν δίδου
 εἰς πόσιν καὶ τὴν τροφήν δὲ λεπτήν· καὶ οὕτω ποιείτω ||
^δ
 ἀπαλλαγή] ἀπαλλαγήη || post νόσου P exhibit haec: ω ᾠ·
 Ἐνάρχου γεννήτορος: —

39. λευκελευκὸν] λευκὸν P fol. 105v || αἰδάρου] αἰδάρων || δ' ἐκ] δὲ || γὰρ] δὲ || πεπλοισμένα] πεπλησμένα || ἐξέκλυσον] ἐξέκλυσον leg. ἔκκλυσον.
40. συνέψησον τὴν κάραν σύμαλον] τὴν κάραν τε καλῶς σύμαλον ἔψησον || κληστηάρισον] κλυστηρίασον || πινέτω] ἀσπίη, cf. 42; quid ἄσ sit ignoro, πῆ fortasse pro πῆ scriptum est; librarius videtur quae ibi fuerunt non potuisse recognoscere, qua re falsa scripsit || γαλαγκάν] γαλαγκά, cf. 35; 42 || τοῦ κυτέρου] τῆς κυτέρου cf. 36.
41. Ὀλον] Θωλόν, leg. Θολόν || ἔχων] ἔχον || φύσκη] φούσκης || ἐνούσης] ἐνούσας || ἐπάγει] ὑπάγει || γὰρ] τε.
42. Ἀσπίη] Ἀσπίη, cf. 40; permira profecto haec vox, quae πινέτω verbo in Par. omisso verbum finitum putanda est, sed quid rursus Ἀσ illud sibi volt? || κισσήριον] κισούριον || ὀρύγανον] ὀρίγανον || ἐλαιός τε] ἐλαιόστεα || βρῶσιν τε] βρῶσιν δὲ || ὀκτάπους] ὁ ὀκτάπους || γαλαγκάν] γαλαγκά, cf. 35; 40 || ῥύχης] ῥίχης || post ἀδιάντων in Par. leguntur
ελν
haec: ἔξαπο. ὁ ὀῶόνγ·ις —
43. μάθε σημαίνει] προὔπτον σημαίνον || ὄζου] ὄζον.

III. Inedita medica.

Die Seiten 21—82 des cod. Par. suppl. Graec. 636 enthalten, worauf schon Dr. Costomiris¹ aufmerksam gemacht hat, einen bisher unbekanntem medicinischen Tractat, dessen Form die doxographische ist. Der Titel pag. 21 lautet: Διάγνωσις περὶ τῶν ἔξων καὶ χρόνιων νοσημάτων, das erste Kapitel, bezeichnet mit ιγ d. i. 13, weil die nicht zusammenhängenden Stücke durchnummerirt werden, behandelt sofort die Phrenitis. Eine Einleitung fehlt also gänzlich, gleichwie auch einige wichtige Krankheiten unberücksichtigt geblieben sind. Das darf uns darum nicht wundern, weil der codex eine Art medicinisches Notizensammelbuch war, augenscheinlich dasjenige eines unerfahrenen mittelalterlichen Asklepiaden. Das ergibt ein flüchtiger Ueberblick über das in Theil I gegebene Register; finden wir doch in ihm in bunter Reihe Medicinisches und Naturhistorisches, zuerst ein Stück aus einer uns

¹ Rev. d. ét. grecq. III 146.

erhaltenen Galenischen Schrift, dann unsern Tractat, dann Krankheitsbilder unterbrochen von Recepten, ein physikalisches Stück über den Blitz, wieder Recepte und Krankheitsbeschreibungen, einen Aufsatz über die animalischen Functionen, naturgeschichtliche Notizen über Mineralien, Recepte, die in Theil II mitgetheilte Abhandlung des Maximus Planudes, ja auch Tafeln des menschlichen Körpers nach Art unserer anatomischen Atlanten (pag. 116 v—117 v). An das altgriechische Material, welches dem ganzen Inhalte nach für höchst gelehrt gelten muss, schliesst sich ein sehr geringwerthiger Abschnitt des neugriechischen Notizensammlers. Die theologischen Excerpte kümmern den historischen Mediciner nicht, zumal das letzte von anderer Hand geschrieben zu sein scheint. Unser medicinischer Tractat selbst ist in Kapitel eingetheilt, die von ιγ bis νθ, d. i. von 13 bis 59 laufen. Jedes Kapitel zerfällt in 3 Theile, deren erster die Aetiologie, deren zweiter die Semiotik und deren dritter die Therapie des betreffenden Leidens bringt, also z. B. Φρενίτιδος αίτια, Φρενίτιδος σημεία, Φρενίτιδος θεραπεία. Was über Zeichen und Heilmittel gesagt wird, hat für uns direkt keinen Werth, auch von der Aetiologie ist nur immer das angezogen, was auf bestimmte historisch bekannte Autoren zurückgeht, nicht aber was άλλοι oder νέοι oder gar der moderne Verfasser gemeint haben; ersteres kann nur dann berücksichtigt werden, wenn die historischen Bilder der benannten Aerzte einigermassen abgeschlossen dem Forscher entgegentreten, letzteres verweisen wir in Compendien der Wundercuren und Hausmedizin. Nachstehend sind die in Betracht kommenden Excerpte abgedruckt. Die Druckzeilen entsprechen genau denen des codex, also auch die Worttrennung. Die Eigennamen, welche in der Handschrift nicht hervorstechen, sind gesperrt gedruckt, um sofort in die Augen zu fallen. Unter dem Texte ist die Schreibung der Handschrift angemerkt, aber nur dann, wenn sie durch mehr als durch Itacismus, falsche Accentuation und Aspiration auffällig ist. Manche kritische Notiz soll lediglich die Unerfahrenheit des Schreibers beweisen. Bei einer grösseren Zahl von Excerpten kommt uns der Par. graec. 2324 in vorzüglicher Weise zu Hülfe. Dieser bisher ebenfalls unbenutzte codex, dessen Inhaltsverzeichniss ein ander Mal gegeben werden soll, ist viel schöner und sauberer, infolge dessen auch viel deutlicher geschrieben als die behandelte Handschrift. Seine Fassung des Excerptentextes geht auf eine andere

Quelle zurück, wie sich aus der Art der Varianten sofort ergibt¹. Der Schreiber des Par. 2324 hatte auch keine Ahnung davon, dass er nach den varia medicamenta von Seite 143—146r mit einem neuen Tractate auf Seite 146v begann. Doch nun zum Texte selbst!

1.

fol. 21 recto:

17 (lineola cum ornamentis) Διάγνωσις περὶ τῶν ἔξεων
(finem antecedentium indicans) καὶ χρονίων νοσημάτων: · Φρενίτιδος αἰτία: — κε. ιγ
'Ερασίστρατος μὲν ἔξ ἀκολουθῶν τῶν ἑαυτοῦ δογμάτων
20 φησὶ γίνεσθαι τὴν φρενίτιν κατὰ τι πάθος τῶν κατὰ τὴν
μήνιγγα
ἐνεργειῶν· οὗ γὰρ τόπου ἢ νόησις φρόνησις, ἐπὶ
τούτου ἢ παρανόησις παραφρόνησις ἂν εἴη: — Πραξαγό-
ρας δὲ
φλεγμονὴν τῆς καρδίας εἶναί φησι τὴν φρενίτιν, ἧς καὶ

fol. 21 verso:

τὸ κατὰ φύσιν ἔργον φρόνησιν οἶεται εἶναι· ὑπὸ δὲ τῆς
φλεγμονῆς ταρασσομένην τὴν καρδίαν τοῦδε τοῦ πάθους
συστατικὴν γίνεσθαι: · Ὁ δὲ Διοκλῆς φλεγμονὴν τοῦ δια-
φράγματος φησιν εἶναι τὴν φρενίτιν ἀπὸ τόπου καὶ οὐκ ἀπὸ
5 ἐνεργείας τὸ πάθος καλῶν συνδιατιθεμένης καὶ τῆς καρδίας,
ἔοικε
γὰρ καὶ οὗτος τὴν φρόνησιν περὶ ταύτην ἀπολείπειν· δι'
αὐτοῦ
γὰρ καὶ τὰς παρακοπὰς ἔπεσθαι τούτοις· Ὁ δὲ Ἴπποκράτης
τὸν μὲν νοῦν φησιν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τετάχθαι καθάπερ τι ἰ-
ερὸν ἄγαλμα ἐν ἀκροπόλει τοῦ σώματος· χρῆσθαι δὲ τροφῇ

20 τὴν μήνιγγα] τὸν μήνιγκα, genus orthographicum in variis
lectionibus adnotandis neglegetur; cf. 21v 10; 23v 16 21v 1 ὑπὸ]
ἀπὸ 6 δι' non διὰ ut scribitur in Anonymi Londinensis ex Aristo-
telis Iatricis Menoniis et aliis eclogis ed. Herm. Diels, Berol. 1893,
pag. 6 not. ad IV 14. 9 τροφῇ] τροφῆν, in Simeonis Sethi syntag-
mate χρῆσθαι verbum semper quartum casum regit in Par. gr. 2324
(cf. quae in Philol. XXIX (1894) exponimus)

¹ Vgl. z. B. pag. 23v 15. 16. 17. 19. 20. 21; pag. 25, 2; pag. 26v 15; pag. 33v 1; 60v 17 usw.

10 τῷ περὶ τὴν χοροειδῆ μήνιγγα αἵματι· ὅταν δὲ τοῦτο ὑ-
 πὸ τῆς χολῆς φθαρῆ, ὑπαλλάττει καὶ τὸ τρεφόμενον τῆς
 ἰδίας δυ-
 νάμεως· οὗ γὰρ ἡ ἔντακτος καὶ κατὰ φύσιν κινήσις φρόνησις
 ἦν, τούτου ἡ ἄτακτος καὶ παρὰ φύσιν παραφρόνησις ἂν εἴη·

2.

fol. 23 v:

(lin. c. orn.) ληθάργου αἰτία: κε. ιδ·

15 Ἐρασίστρατος μὲν κατὰ τὸ ἀκόλουθον αὐτῶν φησι γί-
 νεσθαι τὸν λήθαργον κατὰ τι πάθος, τῶν περὶ τὴν μήνιγγα
 ψυχικῶν δυνάμεων, ἀφ' ὧν δὴ γίνεσθαι τὸν λήθαργον.
 Διοκλῆς δὲ τοῦ περὶ τὴν καρδίαν καὶ τὸν ἐγκέφαλον ψυ-
 χικοῦ
 πνεύματος κατάψυξιν ἡγείται εἶναι καὶ τοῦ ταύτη συνοικοῦ
 20 αἵματος πῆξιν. Ὁ δὲ Ἴπποκράτης φησὶν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ
 καὶ ὑγροῦ γίνεσθαι χυμοῦ τὸν λήθαργον· ἐστὶ δὲ οὗτος τὸ
 φλέγμα,
 ὑφ' οὗ δὴ βαρούμενον τὸν ἐγκέφαλον μηκέτι δύνασθαι

fol. 24 r:

1 τὴν ψυχικὴν δύναμιν εἰς ἕκαστον μέρος τοῦ σώματος ἐπι-
 πέμπει
 καὶ οὕτω τὰς καταφορὰς γίνεσθαι·

3.

Par. graec. 2324 fol. 151 r:

7 ἐπιληψίας αἰτία: —

Πραξαγόρας περὶ τὴν παχείαν ἀρτηρίαν
 φησὶ γίνεσθαι φλεγματικῶν χυμῶν συστά-
 10 των ἐν αὐτῇ· οὗς δὴ πομφολυγούμενους
 ἀποκλείει τὴν δίοδον τοῦ ἀπὸ καρδίας ψυ-

10 τὴν] τὸν cf. 21 r 20 13 παρὰ φύσιν] παραφύσιν ut saepius
 23 v 15 αὐτῶν P 2324 αὐτοῦ P 636 16 τὴν P 2324 τὸν P 636,
 cf. 21 r 20 17 ψυχικῶν δυνάμεων P 636 ψυχικῆς δυνάμεως P 2324
 ἀφ' P 636 ἐφ' P 2324 δὴ P 636 καὶ P 2324 19 κατάψυξιν P 2324
 κατὰ ψύξιν P 636 ἡγείται εἶναι P 2324 φησὶ γίνεσθαι P 636 propter
 v. 15 20 πῆξιν P 2324 ψυξιν P 636 propter v. 19 Ὁ δὲ i. P 636
 i. δὲ P 2324 φησὶν post λήθαργον voculam posuit P 2324 24 r 2 οὕτως
 P 636 151 r haec om. P 636. Π littera rubro colore est 9 φασὶ
 ut solebat scribi

χικοῦ πνεύματος καὶ οὕτω τοῦτο κραδαίνειν καὶ σπᾶν
τὸ σῶμα· πάλιν δὲ κατασταθεισῶν τῶν πο-
μφολύγων παύεσθαι τὸ πάθος, Διοκλήης

fol. 151 v:

1 δὲ καὶ αὐτὸς ἔμφραξιν περὶ τὸν αὐτὸν
τόπον οἶεται· συμβαίνει καὶ τὰ ἄλλα κατὰ
τὰ αὐτὰ· Πραξαγόρας δὲ φησι γίνεσθαι·
τὸ μὲν εἶδος τῆς αἰτίας παραλέλοιπεν, ἐπα-
5 ναφέρεσθαι δὲ φησιν ἐν τῇ καταλέξει τοῦ πάθους
·∴ ἀπορώτερον ἢν κωλύματα τῷ πνεύματι· Ἰππο-
κράτης δὲ ὑγροῦ φλέγματος· ἐμπιπλάσ-
θαι δὲ φησι τὸν ἐγκέφαλον ὑγρῶν πάντα, ἀπο-
κλείεσθαι δὲ τὸ ψυχικὸν πνεῦμα καὶ οὐ πάντη
10 πληρουμένων τῶν νεύρων ὑπ' αὐτοῦ δι' ὠνπερ
τὰ μέλη κινεῖται· τῇ δὲ διὰ τούτων ἐκδρο-
μῇ τοῦ πνεύματος τὴν πρόκοψιν γίνεσθαι ἔφη
καὶ τὴν συνολκὴν καὶ τὸν σπασμόν· τὸ δὲ
πάθος ὀξὺ γίνεσθαι ἤτοι παρὰ τὸ πολλὴν
15 εἶναι τὴν ἐνοχλοῦσαν ὕλην ὡς ἐγκατα-
πνίγειν τὸ θερμόν ἢ παρὰ τὴν τοῦ σώματος

fol. 152 r:

1 ἀτονίαν ὡς μὴ δύνασθαι τοῖς σπασμοῖς
ἀντιτάξασθαι, ἀλλὰ φθάσαι ἀπαυδήσας: —

4.

Par. suppl. graec. 636, fol. 25 r:

18 (lin. c. orn.) Ἀποπληξίας αἰτία: · ιε'
Πραξαγόρας καὶ Διοκλήης περὶ τὴν παχεῖαν ἀρτηρίαν γίνε-
20 σθαι φασὶ τὸ πάθος ὑπὸ φλέγματος ψυχροῦ καὶ παχέος
ὡς μὴδ' ἐν αὐτῇ οὐχ ὀτιοῦν πνεῦμα παραπνεῖσθαι
δύνασθαι καὶ οὕτω κινδυνεύειν τὸ πᾶν ἐγκαταπνιγομένην

12 κραδαίνων quod ferri non potest, ac ne κραδαίνων quidem
aptum esse manifestum est 151 v 2 συμβαίνει usque ad γίνεσθαι for-
tasse sic refingenda sunt συμβαίνειν καὶ τὰ ἄλλα κατὰ τὰ αὐτὰ Πραξα-
γόρα φησὶ γίνεσθαι, sed ambigimus 6 ἀπορώτερον ἢν corrupta sunt
8 φησιν ὑγρὸν πᾶν 9 παντὶ 10 πληρούμενον 11 κινεῖτο
152 r 1 ἀτονίαν] τονίαν 2 ἀπαυδήσας] ἀπαυδῆς 25 r 20 ὑπὸ P 636
ἀπὸ P 2324 post φλέγματος add. δὲ P 2324 21 μὴδ' ἐν P 636 μὴ-
δὲν P 2324 ὀτιοῦν P 636 ὅτι P 2324 22 δύνασθαι P 636 δύναται
P 2324 ἐγκαταπνιγομένην corr. ἐγκαταπνιγομένης P 636 2324

fol. 25 v:

1 Ἴπποκράτης δὲ καὶ Ἐρασίστρατός φασι περὶ τὸν ἐγ-
 κέφαλον φλέγ-
 ματος ψυχροῦ καὶ παγετώδους γίνεσθαι σύστασιν, ὕφ' οὗ
 καὶ τὰ ἀπὸ τούτου
 πεφυκότα νεύρα πληρούμενα μὴ παραδέχεσθαι τὸ ψυχικὸν
 πνεῦμα, ἀλλ' ἐγκαταπνιγόμενον τοῦτο κινδυνεύειν ἀποσβε-
 5 σθῆναι:·

5.

fol. 26 v:

10 (lin. c. orn.) περικεφαλαίας αἰτία τς
 Διοκλῆς τὴν κεφαλαίαν φησὶ γίνεσθαι περὶ τὰς κοίλας καὶ
 βυθίους
 φλέβας τῆς κεφαλῆς ἐμφράξεως γενομένης· γίνεσθαι δὲ αὐ-
 τὴν ἐ-
 πικίνδυνον, ἐὰν τὸν ἡγεμόνα τοῦ σώματος συνδιαθῆ τῇ
 καρδίᾳ, ἀφ' ἧς τὸ ψυχικὸν πνεῦμα τοῦ σώματος ὠρμηται κα-
 15 τ' αὐτόν. Ὁ δὲ Ἴπποκράτης ὀνομαστὶ μὲν τοῦ πάθους οὗ
 μέμνηται, ἐν δὲ τοῖς περὶ νούσων τὴν συνδρομὴν κατα-
 λέγων γίνεσθαι φησὶ περὶ τὰς ἐν βάθει τῆς κεφαλῆς φλέ-
 βας, δριμυ
 ποιηθέντος τοῦ ἐνταῦθα χυμοῦ ἢ ὑπὸ χολῆς ἢ ἄλμυροῦ
 φλέγματος: —

6.

fol. 28 v:

1 (lin. c. orn.) συνάγχης αἰτία: — ιζ.
 Συμφώνως οἱ παλαιοὶ ἔφησαν φλεγμονὴν εἶναι τῆς ἐπι-
 γλωττίδος

25 v 1 φασιν P 2324 φλέγματος] corr. secundum istorum doc-
 trinam comparato velut 49 v 16, πνεύματος codd. 2 καὶ τὰ ἀπο-
 τούτων P 2324 τὰ P 636 4 ἀλλ' ἐγκαταπνιγόμενον P 2324 ἀλλὰ κατα-
 πνιγόμενον P 636 26 v 10 περὶ praepositionem qualis est in P 636 om.
 P 2324, sed cum et κεφαλαία et περικεφαλαία apud veteres medicos
 exstet, hoc praetulimus 11 τὴν κεφαλαίαν] δὲ P 636 βαθείας P 2324
 12 γινομένης P 2324 δὲ om. P 636 13 συνδιαθῆ usque ad σώματος
 P₂ 2324 in margine τῇ] τὴν P 2324 14 καρδίᾳ] καρδίαν P 2324 14 ἀφ'
 ἧς] ἀφ' ἧ P 636 ἐφ' οἷς P 2324 ὄρμᾳ P 636 14 sq. κατὰ τούτων
 P 2324 15 Ἴπποκράτης δὲ P 2324 μὲν τοῦ] τῇ P 2324 οὐ om. P 2324
 16 ταῖς P 636 17 sq. δριμοποιηθέντος codd.

28 v et hoc et quae consecuntur capita om. P 2324

καὶ βρόγχου καὶ παρισθμίων τὴν συνάγχην: ὁ δὲ Ἰπποκράτης
 δύο καλεῖ τὰς συνάγχας, καὶ τὴν μὲν συνάγχην, τὴν δὲ κυ-
 νάγχην
 5 καλεῖ καὶ ἐπὶ μὲν συνάγχης παχὺ φλέγμα καὶ χυμούς αι-
 τιᾶται, ἐ-
 πὶ δὲ κυνάγχης φλέγμα μὲν ὁμοίως, ἀλλ' ἄλμυρὸν καὶ ὀριμὸν
 τοῦτο
 καὶ τὴν μὲν χειμῶνος, τὴν δὲ θέρους ὡς ἐπίπαν συν-
 ἴστασθαι: -

7.

fol. 31 r:

10 σπασμοῦ αἰτία ἦτοι ὀπισθοτόνου: — ιη'
 Κοινῶς ἔδοξαν οἱ παλαιοὶ πληροῦσθαι τὰ ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου
 πεφυκότα νεῦρα ὑπὸ τινων γλίσχρων καὶ κολλωδῶν χυ-
 μῶν, οἷς
 προκόπτον τὸ ψυχικὸν πνεῦμα κατὰ τὴν ἀπόροδον τοῦς
 σπασμούς ἐπιφέρει· [καὶ εἰ μὲν περὶ τὰ ὀπίσω συντεί-
 15 νεται τὰ νεῦρα, ὀπισθότονος καλεῖται, εἰ δὲ περὶ τὰ ἔμπρο-
 σθεν ἔμπροσθότονος, εἰ δὲ περὶ ἄμφω τέτανος.]

8.

fol. 33 r:

16 πλευρίτιδος αἰτία: — ιθ'
 Τὴν πλευρίτιν Ἐρασίστρατος μὲν φησὶ τοῦ ὑπεζωκώτος
 τὰς πλευρὰς ὑμένος εἶναι φλεγμονήν, ὁ δὲ Διοκλῆς
 καὶ τῶν περὶ τὰς πλευρὰς φλεβῶν ἔμφραξιν, αἵπερ
 20 κατὰ τὰ ἐξημμένα τῶν ὀστέων τέτανται· πιστοῦνται δὲ
 ἀμφότεροι πλευρὰς τὸ πάθος τὸ ἐπίπονον εἶναι τὸ νόσημα
 καὶ τὸ τὰ ἀλγήματα διήκον μέχρι κλειδὸς καὶ τρίτον εἰ μὴ
 ἀναπτυσθεῖ ἕν ταῖς κυρίαις ἡμέραις, ἀπόστημα περὶ τὰς
 πλευρὰς

5 χυμούς corr. χυμῶν per compendium designavit P 636 αἰτιᾶται
 corr. αἰτία τε P 636

31 r 10 ιη' atramento rubro recenter ut videtur additum

33 r 16 ιθ' rubro postea colore appictum, in margine signum
 rubrum adscriptum ' 18 διοκλῆς δὲ P 2324 19 φλεβῶν om. P 2324
 αἵπερ] ἄπερ P 2324 20 τὰ ἐξημμένα] ἔξασμένα P 2324 τέτανται]
 πέπανται δὲ om. P 636 21 τὸ ultimum videtur esse delendum ut sit
 iungendum τὸ π. τὸ ἐ. εἶναι πλευρὰς νόσημα ἐπίπονον compendio si-
 gnificatur in P 636 22 τὸ] τῷ P 2324 utrumque remouendum, pro
 διήκον autem P 636 et δοκεῖν P 2324 l. διήκειν 23 ταῖς πλευραῖς P 636

fol. 33v:

γίνεσθαι. [καὶ (ἐὰν) ἀνακαθαρθῶσι
 τεσσαράκοντα ἡμέραις ἀφ' ἧς ἂν ῥήξεις γένη-
 ται παύονται, εἰ δὲ μὴ εἰς φθίσιν μεθίσταν-
 ται.] Ὁ δὲ Πραξαγόρας τῶν ἄκρων τοῦ πλευμόνος φησιν
 6 εἶναι φλεγμονήν, καθ' ὁπότερον ἂν γένηται μέρος· πιστοῦται
 δὲ ὅτι

βήχες παρακολουθοῦσι καὶ ἀναπτύσεις γίνονται ποικίλαι·
 ἐπὶ μὲν γὰρ πνεύμονος εἶναι φησιν εἰς τὴν ἀναγωγὴν ὁδόν,
 ἐπὶ δὲ πλευρᾶς ἐν ταῖς ἀνατομαῖς μὴ εὐρίσκεσθαι. Ὁ δὲ
 Ἴπποκράτης ὅτε μὲν πλευρᾶς, ὅτε δὲ πνεύμονός φησιν εἶναι
 10 πτύσιν καὶ γίνεσθαι ἐπὶ μὲν πλευρᾶς διὰ φλεγμονήν, ἐπὶ δὲ
 πνεύμονος, ὡς ἐν τῷ περὶ τόπων τῶν κατ' ἀνθρωπὸν φησι,
 ῥεῦμα φέρεσθαι καὶ ἀπὸ κεφαλῆς ἐς τὸν θώρακα, καὶ
 εἰ μὲν ὅλον ἐμπλήσειε τὸν πνεύμονα, περιπνευμονίαν γίνεσθαι,
 εἰ δὲ καθ' ἑκάτερον μέρος τοῦτο ἐνεχθεῖη, τὴν πλευρίτιν¹

9.

fol. 35r:

6 περιπνευμονίας αἰτία· κε. κ̄.
 Τὴν τῆς περιπνευμονίας αἰτίαν κοινότερον οἱ παλαιοὶ ἀπέ-
 δοσαν πνεύμονος εἶναι φλεγμονήν· ἰδικώτερον δὲ Πραξα-
 γόρας
 φήσας, ἐὰν τὰ παχέα καὶ τὰ πρὸς τὴν ράχιν τοῦ πνεύμο-
 νος παθῆ,
 10 περιπνευμονίαν εἶναι, ἐὰν δὲ τὰ πρὸς τοῖς πλευροῖς,
 περιπνευμονίαν, ἐὰν δὲ τὰ πρὸς τοὺς λοβούς, πλευρίτιν: —

33v quae circumsaepta sunt solus praebet P 2324 fol. 161v ἐὰν
 addidi ut sententia efficiatur 4 πραξαγόρας δὲ P 2324 5 φλεγμονήν] τὴν
 add. P 2324 καθ'] καὶ P 2324 ὁπότερον] πότερου P 2324 6 βήχες]
 βήχας φησὶ P 2324 παρακολουθεῖ P 2324 7 γὰρ om. P 636 εἰς — ὁδόν]
 οἰδούσης τῆς ἀναγωγῆς P 2324 8 Ὁ δὲ om. P 2324 9 post Ἴππ. add. δὲ
 P 2324 ὅτε P 636 10 γίνεται P 636 11 τόπων τῶν] τόπων P 2324
 12 ρευμάτων P 636 εἰς P 636 13 πλήσειε P 2324 περιπνευμονίας
 P 636 κατωτέρω μέρει P 2324

35r 6 περιπνευμονίας] π add. P₂ 2324 7 Τὴν] T add. P₂ 2324
 8 ἰδ. δὲ Πρ.] ὁ δὲ πραξαγόρας P 636 9 ἔφη P 2324 11 post περι-
 πνευμονίαν add. εἶναι P 2324 περὶ P 2324

¹ cf. Hippocr. de loc. in hom. cap. 14 (ed. Littré, pag. 303 v. 5).

10.

fol. 36 v:

- 19 Συγκοπῶν αἰτία καρδίας: κε. $\bar{\kappa}\alpha$.
 20 Ὀνομαστὶ μὲν τοῦ πάθους οἱ παλαιοὶ οὐκ ἐμνήθησαν
 ὡς καθ' αὐτὸ γινόμενου, ἐπιγινόμενου δὲ κυρίως τόποις
 φλεγμαίνουσι, μάλιστα δὲ στομάχῳ, ὅπερ καλεῖται

fol. 37 r:

- 1 καρδία, δι' ὅπερ τινὲς καρδίας ὑπέλαβον εἶναι τὸ πάθος·
 γίνεσθαι δὲ αὐτὸ ὑπὸ φλεγμονῆς ἐκτονιζομένου τοῦ πνεύ-
 ματος καὶ λυομένου καθάπερ λιβανωτοῦ τῷ πυρὶ ὀμιλήσαντος·
 ἐστὶ τοίνυν αὕτη ἢ τοῦ σώματος ἕξις, συμβαίνει δὲ μάλιστα
 5 ἐπὶ στομάχῳ πεπονθότι, ἐπεὶ καθάπερ νεὼς τοῦ σώμα-
 τος ὑπόζωμα ὑπάρχει, ὡς φησιν Ἀρίστων ὁ ἀπὸ Πέτρων-
 νος: —

11.

fol. 39 r:

- 20 βουλίμου αἰτία, κε. $\bar{\kappa}\beta'$:
 Ὀνομαστὶ μὲν τοῦ παθήματος οἱ ἀρχαῖοι οὐκ ἐμνήθη-
 σαν, κατὰ
 δὲ τὴν τούτων ἀκολουθίαν φαμέν αὐτὸν γίνεσθαι κατὰ
 ψύξιν μὲν τοῦ ἐμφύτου πνεύματος (καὶ) πῆξιν δὲ τοῦ ἐν

fol. 39 v:

- 1 μεσεντέρῳ φλεβῶν αἵματος, ταῦτα γὰρ αἴτια καὶ τῆς ὀρέξεως.
 Ὁ δὲ Ἰπποκράτης ἐν τῇ διαιτητικῇ, ὁ δὲ Πραξαγόρας
 ἐν τῇ περὶ

36 v 21 αὐτοῦ P 2324 γινόμενον P 636 ἐπιγινόμενων P 2324
 καιρίους P 2324

37r καρδίας ὑπέλαβον transpos. P 636 2 ἐκτονίζειν verbum
 ignorant lexicographi 3 λιβανου τῷ P 636 4 correxi, ἐστὶ ἢ τοί-
 νυν αὕτη τοῦ σώματος P 636 ὃ ἦν αὐτὸ καὶ τῷ σώματι P 2324 5 νεός
 P 2324 νεός P 636, correxi 6 ὑπόζωμος P 2324 ὑπάρχων P 2324
 ἀπὸ Πέτρωνος] ἀπετρῶνος P 2324

39 r 23 καὶ eieci

39 v 1 μεσέντερον uterque codex ubivis exhibet (cf. 41 v 6: 70 v 7),
 non mutavi id quod in lexicis non inest, quamquam ne consensus qui-
 dem hoc verum esse mihi satis probat

νούσων, ὁ δὲ Διοκλῆς ἐν τῇ περὶ πέψεως· εἶπερ οὖν ἡ
ἀνει-

μένη ὄρεξις μικρὸς ἐστὶ λιμὸς, ἡ ἐπιτεταμένη βού-
6 λιμος ἂν εἴη· ὅτι δὲ ψύξις ἐστὶ τοῦ αἵματος, πιστοῦται
διὰ τὸ ἐπιπολάζειν ἐπὶ γέροντας τὸ πάθος μάλιστα, πο-
λλάκις καὶ ἐν χειμῶνι, καὶ ἡ θεραπεία δὲ δηλοῖ· πυρία
γὰρ καὶ οἶνοποσία καὶ δριμέων προσφορά ἰώνται τὸ
νόσημα: —

12.

fol. 40 r:

9 (lin. c. orn.) * ὑδροφόβου αἰτία. κε. κγ̄.
10 Οἱ ἀρχαῖοι οὐκ ἐμνήσθησαν τούτου. ἔοικε δὲ γίνεσθαι
(secuntur verba eius, qui conquisivit collectanea medica)

13.

fol. 41 v:

3 * χολέρας αἰτία· κε. κδ̄.
Κατ' οὐδὲν οὕτως συνεφώνησαν εἰς ἑαυτοὺς οἱ ἀρχαῖοι τῇ
5 κατὰ χολέραν αἰτία· γίνεσθαι δὲ αὐτὴν διχῶς εἶπον, ἡ γὰρ
πεπληρωμένων τῶν ἐν μεσεντέρω φλεβῶν, πάλιν δὲ ταῦτον
φαίνεσθαι τὴν τροφήν, ἡ διὰ κακοχυμίαν τροφῆς ἀνα-
στομούσης καὶ οἶον ἐλκούσης τὰ στόματα τῶν φλεβῶν
καθάπερ ὑ-
πήλατον τὸ φάρμακον ἢ κατ' ἄμφω· ἥτις καὶ ἐπικινδυνωδέ-
στατόν
10 ἐστὶ τῶν προειρημένων: —

14.

fol. 42 v:

10 * κε' Εἰλεοῦ αἰτία *
'Ομοίως καὶ τὸν εἰλεὸν συμφώνως εἶπον οἱ ἀρχαῖοι γί-
νεσθαι·
ἔμφραξιν γὰρ εἶναι τῶν ἐντέρων ἦτοι ὑπὸ σκληρῶν
σκυβάλων ἢ φλεγματικῶν καὶ πεπηγότων ὑγρῶν ἢ ὑ-
πὸ ἰλίγγων συστραφειῶν ἢ διὰ φλεγμονῆν. ὁ δὲ Διο-
15 κλῆς ἰδίως καὶ κατὰ ἀπόστημα γίνεσθαι, Πραξαγόρας δὲ
κατὰ πλή-

41 v 9 ἐπικινδυνετατον P 636 adhibito compendio quod aut in
ἐπικινδυνότατον aut ἐπικινδυνωδέστατον est commutandum

42 v 15 ἰδίους per compendium in P 636 legitur, quod in ἰδίως

ρωσιν τοῦ τυφλοῦ ἐντέρου καὶ κατὰ σπάσιν τῶν ἐντέρων,
ἐφ' ὧν ὁ εἰλεός :

15.

fol. 44v:

9 * Κωλικῶν αἰτία: — κε. κς *
10 Τῆς κωλικῆς διαθέσεως οἱ μὲν ἀρχαῖοι οὐκ ἐμνήσθησαν,
[ἔνεστι δὲ αὐτοῖς ἡ αἰτία ἥτοι φλεγμονὴ τοῦ κώλου ἢ
ἐντέρου
τῶν παχέων πνευμάτων μόνη, ὑφ' ὧν περιδιατεινόμενον ἀλ-
γήματα παρέχει· κατ' ἀμφοτέρα δὲ τὰ μέρη τοῦ σώματος
γίνεται,
ὅτι καὶ τὸ κώλον εἰς τε τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ παρήκει:·]

16.

fol. 46v:

1 * Σκοτοματικῶν αἰτία· κε. κή *
Τῶν σκοτοματικῶν τὴν αἰτίαν οἱ ἀρχαῖοι ἄντικρυς οὐκ
ἀπέ-
δωκαν
(secuntur collectanea conscribentis verba)

17.

fol. 47r:

10 * μανίας αἰτία· κε. κθ· *
Πραξαγόρας τὴν μανίαν γίνεσθαί φησι κατ' οἴθησιν τῆς καρ-
δίας, οὐπερ καὶ τὸ φρονεῖν εἶναι δεδόξακε· μὴ ἐπιγίνεσθαι
δὲ αὐτῇ πυρετοῦς διὰ τὸ μηδὲν ἐπὶ τὰ ἐκτὸς οἰδήματα
ποιεῖν πυρώσεις. Ὁ δὲ Διοκλῆς ζέσιν τοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ
15 αἵματός φησιν εἶναι χωρὶς ἐμφράξεως γινομένην, διὰ
τοῦτο γὰρ μηδὲ πυρετοῦς ἔπεσθαι· ὅτι δὲ ἡ ζέσις γίνεται

mutavi, quia ou et ω propter sonorum similitudinem a Graece loquen-
tibus saepe confunduntur

44v 11 αὐτῆς P 2324 ἐντέρου] ἐν τούτων P 2324 12 τῶν
om. P 2324 περιδιατεινόμενων P 636 διατεινόμενων P 2324, illud, quam-
quam in lexicis frustra quaesivi, scribere malui, exstat enim verbum
bis compositum non dissimile περιδιατεῖν 14 τε om. P 2324 quae
circumsaepsi ab anonymo videntur profecta

47r 12 καὶ om. P 636 δεδόξακε] διδάξωμεν P 2324 ἐπιτείνεσθαι
P 2324 13 μηδὲ ἐπὶ P 636 μὴδὲν P 2324 14 διόκλης δὲ 15 γι-
νομένης P 2324 16 μήτε P 2324 ἐπὶ ζέσιν P 636 φῆσει ἢ ζέσει P 2324
corrigeno effectum ex φῆσι ἢ ζέσι, correxi comparatis aliis locis ubi

τοῦ αἵματος, δηλοῖ ἢ συνήθεια, τοὺς γὰρ μανιώδεις τεθερ-
 μάνθαι
 φαμέν· Ἴπποκράτης δὲ κατὰ τὴν ἐγχόλωσιν καὶ πύρωσιν
 τοῦ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ νοεροῦ πνεύματος συνίστασθαι τὴν
 20 μανίαν φησίν· εἶναι δὲ ταύτην τοπικὴν διὰ τὸ πυρετοῦς
 μὴ ἐπιφέρειν . : —

18.

fol. 48r:

13 (lin. c. orn.) μελαγχολίας αἰτία· κε. λ̄·
 Πραξαγόρας καὶ Διοκλῆς μελαίνης χολῆς περὶ τὴν καρδίαν
 15 συστάσης καὶ τὴν ψυχικὴν δύναμιν τρεπούσης φασὶ γίνεσθαι
 τὸ πάθος· Ἴπποκράτης δὲ ὄρμην ταύτης ἐ-
 πι τὴν κεφαλὴν (καὶ) φθειρούσης τὸν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ἱερὸν
 νοῦν
 φησι τὸ πάθος ἀποτελεῖσθαι:

19.

fol. 49r:

6 (lin. c. orn.) ἐνθεατικῶν αἰτία: — λ̄·
 Πραξαγόρας τοῦ ἐνθεατικοῦ πάθους μόνος τῶν ἀρχαίων
 ἐμνήσθη φάσκων περὶ τὴν καρδίαν αὐτὴν εἶναι καὶ τὴν πα-
 χεῖαν ἀρτηρίαν. γίνεσθαι δὲ καὶ τῶν πομοφολύγων ἐπανά-
 10 στασιν ποσὶ· διὰ τούτων γὰρ φησιν ἐπανακαινοῦται
 ἄλλοτε ἄλλη· ὅτε μὲν τὰς χεῖρας, ὅτε δὲ τὴν κεφαλὴν ρί-
 πτοῦνται·
 Ὁ δὲ Ἴπποκράτης φησὶ κατὰ τὸ ἀκόλουθον μελαγχολίας
 εἶδος
 εἶναι τὸ πάθος τοῦτο ἐπὶ τὸ δεισιδαιμονέστερον
 τετραμμένων τῶν πασχόντων. αὐλοὶ δὲ καὶ λιβαντωτοὶ τὸ πάθος
 15 παρορμῶσιν·

ἢ ἐπὶ confunduntur (quorum unum Carolus Kalbfleisch in diss.
 Berol. 1892 aut 1893 attulit quem librum non inutiliter tractabit qui
 talia curat) 17 δαιμονιώδεις P 2324 θερμάνθαι P 636 19 τῆ κε-
 φαλῇ P 636

48r 15 διεστύωσης P 2324 17 καὶ inclusi renuentibus codicibus
 49r 10 πόσει P 636 om. caput P 2324

20.

fol. 49v:

- 10 * παραλύσεως αἰτία: (lin. c. orn.)
 Ἐρασίστρατος μὲν φησι κατὰ τὸ ἀκόλουθον τῶν ἐν ταῖς
 φλε-
 πῖν ὑγρῶν εἰς τὰ τῶν νεύρων κοιλώματα, δι' ὧν αἱ κατὰ
 προαίρεσιν κινήσεις γίνονται, παρεμπιπτόντων καὶ τὴν κα-
 ταφερομένην δύναμιν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς εἰς τὸ σῶμα κωλυ-
 όντων
- 15 ἢ δὲ παράλυσις ἤτοι καθ' ὅλον τὸ σῶμα ἢ κατὰ μέρος γίνεται·
 Πραξαγόρας δὲ καὶ Διοκλῆς ὑπὸ παχέος καὶ ψυχροῦ
 φλέγματος
 περὶ τὰς ἀποφύσεις τὰς ἀπὸ καρδίας καὶ τῆς παχείας ἀρ-
 τηρίας γινόμενον, δι' ὧν περὶ ἢ κατὰ προαίρεσιν κινήσεις ἐπιπέμ-
 πεται τῷ σώματι. Ὁ δὲ Ἴπποκράτης ὑπὸ ψυχροῦ καὶ
 παγετώ-
 20 δους φησὶ γίνεσθαι τὴν παράλυσιν χυμοῦ, ὅψ' οὐπερ καὶ
 τὴν ἀπο-
 πληξίαν· γίνεσθαι δὲ ὅτε μὲν περὶ τὰς ἀποφύσεις τοῦ ἐγκε-
 φάλου,
 ἅπερ ἐστὶ νεῦρα, ὅτε δὲ περὶ τὰ κινητικὰ τῶν μερῶν νεῦρα,

fol. 50r:

- 1 δι' ὧν ἡ προαιρετικὴ διακονεῖται δύναμις· διὰ τοῦτο γὰρ τὰ
 πάρετα μέρη ἀποπληξίας εἴωθε λέγειν, οὐδενὶ ἄλλῳ οἰόμενος
 διαφέρειν τῷ πάθῃ ἢ τῷ τὸ μὲν ὄλου εἶναι, τὸ δὲ μέρους: —

21.

fol. 52r:

- 8 (lin. c. orn.) Κυνικοῦ σπασμοῦ αἰτία: κε. λδ·
 Κατὰ τὸ ἀκόλουθον τῶν ἀρχαίων τοῦδε τοῦ πάθους εἶη
 10 ἂν ἡ αἰτία τῶν εἰς τοὺς σιαγόνας τῶν μυῶν φερο-

49 v 11 κατὰ τ. ἀκ. om. P 2324 12 ὑπὲρ pro εἰς P 2324 12sq.
 ante δι' et παρεμπιπτόντων uncios inseruit P 636 13 κα] δὲ καὶ P 2324
 14 ἀπὸ] ἐκ P 636 post κωλυόντων videtur abesse tale quale τὸ πάθος
 γίνεσθαι 15 εἴτε P 2324 17 ἀποφύσεως P 2324 18 γενόμενον
 P 2324 περ ἢ om. P 2324 19 ἵπποκράτης δὲ P 2324 καὶ om. P 636
 22 post τῶν add. ὀργάνων P 2324

50r 1 διακινεῖται P 636 τούτων P 636 2 σπαρέντα P 2324
 ἀλλ' P 2324 3 τὰ P 636 εἶναι om. P 636 μέρος P 2324

52r 10 τας P 2324 τῶν μυῶν φερομένων] ἀσπερόντων P 2324

μένων νεύρων ὑπό τινων γλίσχρων καὶ κολλωδῶν χυμῶν πλη-
ρουμένων· οἷς προσκόπτοντος τοῦ ψυχικοῦ πνεύματος κατὰ
τὴν πάροδον τὴν συνολκὴν καὶ τὸν σπασμὸν γίνεσθαι, ἐνίστε
δὲ καὶ πάρεσιν εἰς τέλος ἀποφραχθέντων τούτων·

22.

fol. 52 v:

15 (lin. c. orn.) Παραλύσεως καταπόσεως αἰτία. Λε.
Κατὰ τὴν τῶν ἀρχαίων ἀκολουθίαν εἶη ἂν ἡ αἰτία τῶν εἰς
τὸν στόμαχον φερομένων νεύρων, δι' ὧν ἡ κατάποσις γίνεται
ὑπό τινων φλεγματοδῶν ὑγρῶν πληρουμένων καὶ τὴν δύναμι
οὐκ ἐώντων ἰέναι εἰς τοὺς προειρημένους τόπους καὶ τείναι
20 περὶ τοὺς ὑπεστηριγμένους τόπους τῶν μυῶν· τῷ τε βρόγ-
χῳ καὶ
τῷ στομάχῳ κατὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν τὸ πάθος ἔφα-
σαν γίνεσθαι··

23.

fol. 53 r:

20 * μυδριάσεως καὶ φθίσεως αἰτία· λς
Τὴν μὲν αἰτίαν οἱ ἀρχαῖοι τῶν παθῶν οὐκ ἀπέδωκαν· . . .
(sequitur eius qui haec conscripsit enarratio)

24.

fol. 53 v:

21 * αἰμοπτυϊκῶν αἰτία· λζ'
Τὰ μὲν οὖν προκαταρκτικὰ τῶν αἰμοπτυϊκῶν πλείονα αἷτια·
ἢ γὰρ βάρος σαρκὸς ἢ πίδησις† ἢ διάτασις φωνῆς ἢ πλη-
θώρα,

12 προκύπτοντες P 636 14 παρέσιν P 2324 lacuna III vel IV
litterarum interiacente

52v 15 καταπόσεων P 636 17 φερόντων P 2324 18 φλεγ-
ματικῶν P 636 19 τείναι] τινὲς μὲν P 2324 20 περὶ] εἰς P 2324
ὑπεστρωμένους P 2324 τόπους τῶν μυῶν] μύας P 2324 τε]τὰ P 2324
21 post τὸ add. προειρημένον P 2324

53r 21 οἱ ἀρχαῖοι τῶν παθῶν transpos. P 636

53v hoc de causis sanguinis sputus caput om. P 2324, de signis
et curatione non omisit 23 βάρους propter hoc quod monui 42v 15
23 sic πίδησις minuto anulo in ineunte lineola transversa π litterae
addito, quid significet me ignorare pudet

fol. 54r:

1 τὰ δὲ συνακτικὰ ἦτοι ἀναστόμωσις ἢ διάρρηξις ἢ διάβρωσις.
 διαφέρει δὲ καὶ κατὰ τόπους· ἢ γὰρ ἀπὸ κεφαλῆς φέρεται
 ἢ στόματος
 ἢ στομάχου ἢ τραχείας ἀρτηρίας ἢ πνεύμονος ἢ θώρακος.

25.

fol. 55v:

13 (lin. c. orn.) φθίσεως αἰτία λή (lin. c. orn.)
 Ἡ φθίσις δὲ ἐπιγίνεται μὲν κυρίων σπλάγγων πείσει· οὕτω
 15 γὰρ καὶ ὁ Ἴπποκράτης ἔλεγε φρενίτιν φθίσιν. ἐστὶ δὲ
 δριμύτης
 καὶ ἐκπύρωσις τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ·
 (sequitur librarii enarratio)

26.

fol. 57v:

15 * ἐμπύων αἰτία: κε. μ.
 (opinio scribentis exponitur)
 21 οὕτω γὰρ ἔλεγε καὶ ὁ Ἴππο-
 κράτης· ἦν βόρειον ἢ κατάστημα, βήχας ἔσεσθαι προσδοκᾶν·

27.

fol. 59r:

1 * ἀτροφίας αἰτία: — κε. μα· *
 Ἐρασίστρατος μὲν κατὰ κένωσίν φησι γίνεσθαι τῶν φλε-
 βῶν τὴν ἀ-
 τροφίαν ὥσπερ κατὰ πλήρωσιν τούτων τὴν θρέψιν. εἴη δ' ἂν
 αἰτία τούτων
 ὅτε μὲν ἀσθένεια τῶν φλεβῶν, ὅτε δὲ τῶν χυμῶν παχύτης·
 δι' ἀμφοτέρα
 5 γὰρ ταῦτα δύνανται κενουῖσθαι αἱ φλέβες. ὁ δὲ Πραξαγόρας
 στάσιν καὶ πῆξιν ἠτιάσατο ἂν τῶν χυμῶν καὶ διὰ τοῦτο μὴ
 δύνασθαι τῶν

54v 1 συνακτικὰ fort. legendum

55v 14 Τοῖς δὲ εὐφθίσις P 2324 κυρίως P 2324 πῆσει P 2324
 πησει P 636, correxi 15 γὰρ] δὲ P 636 ὁ om. P 2324 16 ἐπύ-
 ρωσις P 2324

57v 22 ἢ codd. προσδόκου P 636

59r 4 ἀσθένειαν P 2324 ὅτε δὲ] ὥστε δὲ P 2324 5 πραξα-
 γόρας δὲ P 2324 6 στάσιν] στάσιν P 636 πῆξιν P 2324 6 ἂν
 om. P 636

ἀραιωμάτων διόντας εἰς τοῦκτὸς περιπήγνυσθαι ταῖς φλε-
ψίν· οὕτω
γὰρ τὴν σάρκωσιν ἔλεγε γίνεσθαι· Ἴπποκράτης δὲ ξηρότητα
καὶ πύρωσιν
τοῦ ἐμφύτου πνεύματος ἠτιάσατο· ὡς ἀναβρωτικὸν μὲν τῆς
σαρκὸς
10 γίνεσθαι, ἐκκοπτικὸν δὲ τῶν ὑγρῶν· τῇ γὰρ τούτου ὑγρότητί
τε καὶ εὐκρα-
σία τὴν θρέψιν ἔλεγε γίνεσθαι·

28.

fol. 59v:

11 + Ἄσθματος αἰτία· $\overline{\mu\beta}$ ·
Τὸ ἄσθμα γίνεται, ὡς μὲν τινες οἶονται γλίσχρων χυμῶν
τὰς τοῦ πνεύμονος σύριγγας ἐμπεφραγῶτων·
(sequitur eius qui haec contulit aetiologia)

29.

fol. 60v:

12 * ἥπατος φλεγμονῆς αἰτία· $\mu\gamma'$ · *
Κατὰ μὲν Ἑρασίστρατον παρεμπτώσεως αἵματος ἐκ φλε-
βῶν εἰς
ἀρτηρίας κατὰ τὰς ἀναστομώσεις γινομένης ἐν ἥπατι καὶ
διατείνοντος
15 ταύτας τὴν φλεγμονὴν γίνεσθαι· κατὰ δὲ Πραξαγόραν συμ-
πλοκὴν ἐν τῷ μέρει τούτῳ ἢ χυμῶν προσφάτων ἐώλην
καὶ διὰ τοῦτο στάσιν καὶ σήψιν καὶ τὴν τούτων φλεγμονήν·
κατὰ δὲ Διοκλέα ἐμφραξίν
τῶν ἐν τούτῳ φλεβῶν καὶ ἐγκατάκλισιν τοῦ θερ-
20 μοῦ ἐφ' ὧν τὴν φλεγμονήν·
καθ' Ἴπποκράτην δὲ χολικῶν χυμῶν ἐνταῦθα συστάντων
καὶ ἐκ-

7 ἀρωμάτων P 2324 τὸ ἐκτὸς P 2324 ταῖς om. P 2324 8 γε-
νέσθαι P 2324 Ἴπποκράτης usque ad γίνεσθαι (10) in marg. adscr. P₂
2324 crucibus adpictis 9 ὡς om. P 2324

59v totum caput om. P 2324 13 σύριγγας P 636

60v 14 post ἀνα add. γινομένας P 2324 διατείνοντες P 2324
15 ὁ δὲ πραξαγόρας P 636 16 pro μέρει τούτῳ lacunam VII vel VIII
litterarum exhib. P 2324 ἢ om. P 636 finis versus valde corruptus: ἐώλην
P 636 ἐώλοις P 2324 num κύλυσιν? 18—20 om. P 636 18 δὲ Διοκλέα]
δὲ ὀκλέα P 2324 19 τούτων P 2324 19 ἐγκατάκλυσιν P 2324 21 Ὁ
δὲ Ἴπποκράτης P 636 21 sq. καὶ ἐκπυρῶντων] ἐκπληρῶντων P 2324

πυρούντων τὸ ξμφυτον θερμὸν τὴν φλεγμονὴν γίνεσθαι λέ-
γομεν·

30.

fol. 62v:

² * Ἰκτέρου αἰτία· κε. $\overline{\mu\delta}$ · *

Ἐρασίστρατος ἔμφραξιν ἠγεῖτο γίνεσθαι ἀπὸ τοῦ τείνον-
τος ἀπὸ τῆς χοληδόχου κύστεως ἐπὶ τὰ ἔντερα πόρου· μεθ' ἦν
⁵ ἀναχεῖσθαι τὴν χολὴν διὰ τῆς κοίλης εἰς ὄλον τὸ σῶμα· Διο-
κλήης δὲ καὶ διὰ φλεγμονὴν τῶν ἀπὸ τοῦ ἥπατος εἰς τὴν
χολη-

δόχον κύστιν τεινόντων πόρων, δι' ὧν ἀποφράττεσθαι

τὸ χολῶδες ἔφη· καὶ δριμεῖς πυρετοὺς γίνεσθαι φησιν καὶ
τούτον

εἶναι τὸν ὄξυν ἴκτερον. Πραξαγόρας δὲ κατάψυξιν τοῦ
¹⁰ ἔμφυτου θερμοῦ καὶ τῶν ἐν τῷ σώματι χυμῶν γίνεσθαι φη-
σιν, ὃ καὶ

ὥσπερ ὀδὸν εἶναι εἰς ὕδρον· αὐξηθεῖς γὰρ εἰς ὕδρωπα
μεταβαίνει. πιστοῦται δὲ τοῦτο, ὅτι χειμῶνος γίνεται καὶ
ὅτι πρεσ-

βύταις μᾶλλον καὶ ὅτι

νοσοῦσης τῆς χολῆς ὄξον πιούσης

¹⁵ (καὶ ὅτι) δριμέσι προσαρτύμασι χρῶνται καὶ οὐκ εἰ-
σι καυσώδεις οὐδὲ διψώδεις· Ἰπποκράτης δὲ δισσὸν οἶεται
εἶναι τὸν ἴκτερον, ὅτι καὶ δισσὴν τὴν χολὴν, καὶ τὸν μὲν
ἐπὶ ἡ-

πατος φλεγμονῇ γίνεσθαι, ὃν χρυσοειδῆ ὀνομάζει, τὸν δὲ σπλη-
νός, ὃνπερ ὠχρομέλανα καὶ ἰοειδῆ κέκληκεν· ἄμφω δὲ κατὰ
²⁰ ἀνάχυσιν τῶν χολῶν σὺν τῷ αἵματι φησι γίνεσθαι· —

Ἰκτέρου σημεῖα

Ὁ δὲ ἴκτερος ὄξυ μέντοι πάθος, ὅτε μὲν μετὰ πυρετοῦ
γίνεται,

22 λέγομεν om. P 636

62v 4 χολοδοῦ P 636 ἐπὶ om. P 636 6 διὰ om. P 636 7 ἀπο-
φράττεται P 2324 8 ἔφη om. P 2324 8 δριμύς πυρετός P 636 καὶ
τούτον usque ad φησιν (10) om. P 2324 10 ὃν P 2324 12 μετα-
βάλλει P 2324, utrumque aptum τούτων P 2324 vers. 14 om. P 636
νοσοῦσης correxi νοθείσης P 2324 pro πιούσης fort. πιουσι. 15 καὶ
ὅτι add. perspicua nempe causa deperditum προσαρτήμασι codd.
16 post δισσὸν add. εἶναι P 2324 18 δν] ὃν καὶ P 2324 τὸν om.
εἰ

P 2324 19 ὠχρομέλαν codd. ἰοειδῆ] σιδιοδῆ P 2324

ὡς ὁ παλαιὸς Ἴπποκράτης λέγει·
(ceteris scriba suam opinionem exponit)

31.

fol. 69r:

11 (lin. o. orn.) Λειεντερίας αἰτία· κε. μθ'· (lin. o. orn.)
Καὶ περὶ τῆς λειεντερίας συμφώνως εἶπον οἱ παλαιοὶ· ὅτε
μὲν ἀπὸ
δυσεντερίας οὐλὴν ἀναδεξαμένων τῶν ἐντέρων ὡς μηκέτι
ἀναλαμβάνειν τὴν τροφήν τῶν εἰς τοῦτο καθηκουσῶν φλεβῶν
15 διὰ τὴν ἀποτύφλωσιν εἰλήφραμεν γίνεσθαι ἢ διὰ φλέγμα πολὺ
ὑποτετραμμένων τῶν ἐντέρων ἢ δι' ἀτονίας τούτων, ὅπερ
ἐπὶ φθισικῶν ὀρώμεν γινόμενον: —

32.

fol. 70v:

5 * ρευματισμοῦ δυσεντερίας αἰτία. ῥ *
Τῶν δὲ δυσεντερικῶν ρευματισμῶν αἰτίαν φλέγμα εἶ-
ναι εἶπον τῶν διὰ μεσεντέρου καθηκουσῶν φλεβῶν, αἱ ἀ-
ναλαμβάνουσι τὴν τροφήν μετὰ τὸ ἐξαιματοῦν καὶ ἐκχολοῦν
καὶ διὰ τὸ δριμύ μὴ κρατουμένων * * * φέρεσθαι καὶ εἰς ἔν-
10 τερα καὶ αὐτὰ ρευματίζειν: —

33.

fol. 71r:

11 Δυσεντερίας αἰτία: ῥα^{ov}: *
Καὶ περὶ τῆς δυσεντερίας συνεφώνησαν οἱ παλαιοὶ ὁμοίως κα-
τά τε τὰ ἐκρινόμενα, τὴν δὲ αἰτίαν ἕκαστος κατὰ τὴν τῆς
φλεγμονῆς γένεσιν ὑπέθετο, ὅς μὲν γὰρ παρέμπτωσιν, ὅς
15 δὲ σήψιν, ὅς δὲ ἔμφραξιν, ὅς δὲ ἐκχόλωσιν ἔφη·

34.

fol. 73r:

4 * ὕδρωπος αἰτία: κε. ῥγ:· *
5 Ἐρασίστρατος σκίρρωσιν τοῦ ἥπατος αἰτίαν ὑποτίθεται

69r 12 τῆς om. P 636 συμφ. εἶπ.] συνεφώνησαν P 2324 post
παλαιοὶ spatium VIII versuum in P 2324 16 ὑποτετραμμένων P 636
70v 6 αἴτια P 636 omittente sequentia capita P 2324 9 aste-
riscis notavi quae sensu carent litteras, ita enim legitur in P 636

ε

παλημ στ; librarium ipsum id quod fuit in archetypo recognoscere non
potuisse confido, qua re futtilia descripsit

ὑδρώπων καὶ τῶν ἐν τούτῳ φλεβῶν καὶ τὸ αὐτῶν κοίλωμα
στενωτάτον ὡς μὴ δύνασθαι τὸ παχὺ καὶ γεῶδες παρα-
δέχεσθαι

τῆς τροφῆς, ἀλλὰ τὸ λεπτὸν καὶ ὑδατῶδες, ὅπερ παρελύσατο
διὰ τῆς κοιλίας φερόμενον καὶ τῶν ἐντέρων, διὰ τὴν κάτω
10 κοιλίαν χιτώνων τῶν φλεβῶν ἐπιδεομένων ἐπὶ τὸ μεταξὺ
τοῦ περιτο-

ναίου καὶ τῶν ἐντέρων ἐκχεῖται· ὁ δὲ Διοκλῆς ἀπὸ σπληνός
φησὶ γίνεσθαι τοὺς ὑδρωπας πλὴν τῶν ἀπαιτιζόντων· οὗτοι δὲ
εἰσὶν οἱ περὶ κύριον σπλάγχνον γινόμενοι· τὸ γὰρ ἐν τούτῳ
θερμὸν

ὑπὸ ψυχρῶν χυμῶν καταψυχόμενον μεταδίδωσι καὶ ταῖς ἄλλαις
15 φλεψὶν ὑπάρχουσι καὶ οὕτω κατὰ πολλοὺς τρόπους μὴ δυνα-
μένης

κρατεῖσθαι τῆς τροφῆς ἢ ἐξυδάτωσις συμβαίνει.

Πραξαγόρας δὲ περὶ τὰς κοίλας φησὶ φλέβας γίνεσθαι
τὴν κατάψυξιν,

ταύτας δὲ διαμείβειν τὸ ὅλον τῇ νόσῳ καὶ οὕτως ἀτονοῦν
τὸ ἕμ-

φυτον θερμὸν ἐξυδατοῦν τὰ ἐν ταῖς φλεψίν. Ἰπποκράτης
20 δὲ ἐπὶ παντὶ σπλάγχνῳ κυρίῳ φησὶ γίνεσθαι τὸν ὑδρωπα
δι' ὅλου μαραίνοντα τὸ θερμὸν, οὗ τῇ ἀτονίᾳ οἱ ὑδρωπες
γίνονται· —

35.

fol. 76r:

17 * Τεινισμού αἰτία· κε. νδ· (lin. c. orn.)

asterisco supra posito)

Τὸν τεινισμόν οἱ ἀρχαῖοι ἅπαντες συμφώνως κατὰ τε τὸν
τρόπον

καὶ τὴν αἰτίαν(,) κατάψυξιν δὲ τοῦ ἀπευθυσμένου ἔφασαν
εἶναι·

36.

fol. 78r:

2 * Ἄρθρίτιδος αἰτία· κε. νς· *

73r 9 pro τῆς κοιλίας antea scriptum fuit τῶν ἐντέρων cuius
loco litteris sat male erasis illud substitutum est 12 ἀπαιτι(ζειν)
redire, nec simplex verbum nec compositum inest in libris lexicogra-
phorum, αἴτις Ionicè pro αἴθις, fort. ἀπαιθιζόντων scribendum, quia
alioquin sermonis Ionici nullum exstat exemplum 18 διαμείβειν] δια-
μείβει 19 ἐξυδ.] ἐξυδάτωνσιν

8 Αἰτίαν τῆς ἄρθριτιδος ἀπέδοσαν φλεγμονὴν περὶ τὰ ἄρθρα
συνδετικῶν νεύρων ἔμφα . . ν γίνεσθαι·

37.

fol. 78 v:

12 * Ἰσχιάδος αἰτία· κε. $\overline{\nu\zeta'}$ *

Καὶ περὶ τῆς ἰσχιάδος συμφώνως οἱ παλαιοὶ ἠτιολογήσαντο·
γίνεσθαι δὲ αὐτὴν ἔφασαν ὑπὸ φλεγματικωτέρου χυμοῦ·

15 πίστις δὲ τούτου τὸ βάρος καὶ νάρκην καὶ δυσκινη-
σίαν τοῖς πεπονθόσι παρέπεσθαι: —

38.

fol. 79 v:

11 * Ποδάγρας αἰτία· κε. $\overline{\nu\eta'}$. *

Ὅμοίως καὶ τὴν τῆς ποδάγρας αἰτίαν ἀπέδοσαν οἱ ἀρχαῖοι·
τῶν γὰρ περὶ τοὺς πόδας ἄρθρων συνδεηκότων καὶ τῶν
νεύρων

φλεγμονὴν εἶναι τὴν ποδάγραν ἔφασαν καὶ ὅτε μὲν ἐπὶ χο-
15 λικωτέρων χυμῶν, ὅτε δὲ ἐπὶ φλεγματικῶν γίνεσθαι· διὸ καὶ
γίνεσθαι

αὐτὴν ὅτε μὲν ψυχόντων, ὅτε δὲ θερμαινόντων: —

39.

fol. 81 r:

20 καὶ μετὰ ταῦτα ὡμῆ λύσει σκεπαστέον·

40.

fol. 81 v:

4 * ἑλεφαντιάσεως αἰτία· κε νθ *

5 Τῆς δὲ ἑλεφαντιάσεως τῶν μὲν παλαιῶν οὐδεὶς ἐμνήσθη
ἰατρῶν, φιλοσόφων δὲ Δημόκριτος ἐν τῷ περὶ ἑλεφαν-
τιάσεως

αὐτοῦ βιβλίῳ, ὅπου ὑπὸ πολλοῦ φλέγματος γλισχρῶδους
καὶ μυξῶδους ἔφησεν γίνεσθαι ταύτην· ὅπου ἐπὶ τὴν ἐπι-
φάνειαν διὰ φλεβῶν ἔλθον ἐπλήσθη ἄχθους ἐπανάστασις,

78 r 4 ἔμφα . . ν] tam negligenter scriptum itaque atramento
inquinatum ut recognosci non iam possit, sed ἔμφραξιν ibi legendum
putaverim

78 v 15 πίστις] πτίσις 16 παρέπεσθαι] παρέπεται

81 r versus 20 arthritin attinet promptus ex ea parte qua curatio
passionis illustratur

81 v 9 ἐπλήσθη ἄχθους ἐπανάστασις sic cod., Hermannus Diels
in epistula ad Zellerum data quam hic benigne mecum communicavit

10 τὸ δὲ ἐν αὐτῷ θρομβωθὲν αἷμα· οἵτινες νεκρούμενοι ἀποπί-
πτουσιν· Ἰπποκράτης δὲ φησι πληθυνούσης τῆς μελαίνης
χολῆς (,)

ἥτις χωρήσασα ἐπὶ τὰς τῆς ἐπιφανείας φλέβας αἷμα
μὲν ἐγχνώννυσι τῇ γεώδει αὐτῆς οὐσίᾳ καὶ ὄχθους ἐπανίστησιν,
ὄσα δὲ τῇ δξύτητι ζημιοῦν τὴν ἐπιφάνειαν ὡσπερ γῆν ὄξος:

ἐπλησεν ὄχθώδους ἐπαναστάσεως non sine quadam veri specie compara-
tatis quae hic quoque comparavit Galeni (ed. Kuehn, Lips. 1821—33)
XIV 757 f. 313 10 post αἷμα idem lacunam statuit esse ad quam
complendam non inepta ei visa sunt quae Galenus (l. l. V 117) inde a
διεξελεῖν usque ad ἐργάζεται dixit; ac ne haec quidem displicent
quamquam licet ambigere 11 χολῆς addidi 14 finem non refingere
quam cum dubitatione refingere malui.

Nach mir zu Theil gewordener schriftlicher Mittheilung sind andere Männer, in deren Gebiet diese interessanten alten medicinischen Fragmente fallen, mit Untersuchungen über die Herkunft dieser doxographischen Berichte befasst. An Soranos mit Diels (Anonymi Londinensis ex Aristotelis Iatricis Menoniis et aliis medicis eclogae, Berol. 1893, pag. 6 not.) zu denken, hat in letzter Hinsicht nahe genug gelegen, freilich müssen aber viele andere Zwischenglieder zwischen dem Autor und der Handschrift angenommen werden. Eine ausführliche Besprechung des Inhalts zum Beweise des hohen Alters und des grossen Werthes dieser Fragmente soll folgen, sobald nothwendigere Dinge erledigt sein werden.

Dresden.

Robert Fuchs.